

Tööhõive ja majanduskasv Euroopa Liidus

Teeviidad säästva tuleviku suunas



Käesoleva brošüüri ning muud lühi- ja selgitavat teavet ELi kohta leiate veebilehelt
ec.europa.eu/publications

Euroopa Komisjon
Teabevahetuse peadirektoraat
Väljaanded
1049 Brüssel

Käsikiri valmis 2008. aasta juulis

Esikaas: © BilderBox.com

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

16 lk – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-79-07423-3

doi: 10.2775/16765

© Euroopa ühendused, 2009

Paljundamine lubatud. Fotode kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb luba küsida otse autoriõiguse omanikelt.

Printed in Germany

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PAPERILE



Arenev Euroopa

Tööhõive ja majanduskasv Euroopa Liidus

Teeviidad säästva tuleviku suunas

„Vastus globaliseerumisele ei ole mitte proteksionismi uute vormide usaldamine, vaid innovatsioon.”



Sisukord

Säästva tuleviku suunas	03
Nüüdisaegse maailma väljakutsed	04
Teadmised ja innovatsioon soodustavad majanduskasvu	05
Konkurentsivõimelised ettevõtted loovad uusi töökohti	07
Investeeringud inimestesse	09
Keskkonnasõbralikum majandus	12
Majanduse ühtlustamine	13
Lisalugemist	15

Säästva tuleviku suunas



Kuidas toimib Lissaboni strateegia?

ELi majanduskasvu ja tööhõive strateegiat tuntakse ka Lissaboni strateegia nime all – linna järgi, kus ELi juhid selle 2000. aastal vastu võtsid.

ELi liikmesriigid on kõnealuse strateegia raames leppinud kokku terves reas töökohtade loomise ja majanduskasvu nimel tehtavate ühispingutuste täpsetes eesmärkides ja näitajates. Peamised eesmärgid 2010. aastaks on tõsta tööhõive määr 70%-le ja teadusuuringutesse investeerimise osakaal 3%-le sisemajanduse kogutoodangust.

Enamik jõupingutusi tehakse liikmesriikides, sest näiteks haridus- ja tööturupoliitika on nende otsustada. Igal aastal esitavad riigid aruande tehtud edusammude kohta. Olukorda arutatakse valitsusjuhtide iga-aastasel kevadisel tippkohtumisel, kus tööhõive ja majanduskasv on alati päevakorrasteemade eesotsas. Niimoodi jagavad riigid omavahel häid ideid uute töökohtade loomise osas.

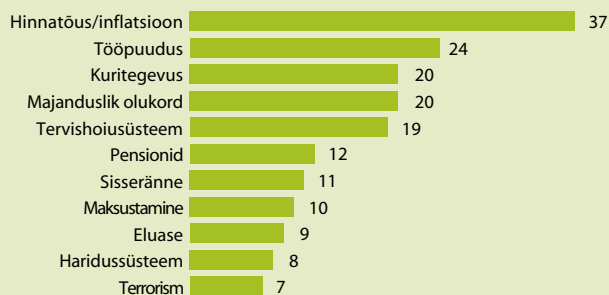
Mõnes valdkonnas on vaja ELi õigusakte või toetusi ELi eelarvest. Sel puhul teeb Euroopa Komisjon ettepaneku, mida arutatakse vabaihenduste ja teiste kodanikuühiskonna esindajatega. Pärast arutelu teevad Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu lõpliku otsuse.

Üks Euroopa Liidu peaesmärke on õiglase, jõuka ja keskkonnasäästliku tuleviku loomine. Nimetatud sihini jõudmise aluseks on suurem majanduskasv ja rohkem töökohti keskkonnasõbralikumas majanduskeskkonnas. See saavutatakse kooskõlastatud majandus-, tööhõive- ja keskkonnapoliitika abil.

Selleks et kõnealuse strateegia kasu ELis õiglaselt jaotuks ja sellest ka tulevastele põlvkondadele jätkuks, peavad liikmesriigid ühiseid jõupingutusi tegema. Kuigi see ei ole lihtne ülesanne, teavad ELi juhid, et see on kodanikele südamelähedane.

Strateegia aluseks olev solidaarsus aitab saavutada juba tõestatud eeliseid. Sellised riigid nagu Iirimaa ja Hispaania on head näited selle kohta, kuidas ELi liikmesus aitab kiirendada majandusarengu tempot liidus tervikuna. Liidu liikmed ei ole mitte ainult loonud uusi töökohti ja omandanud ise suuremat jõukust, vaid on rajanud ka uusi turge ja töökohti väljaspool ELi elavatele kodanikele ja tegutsevatele ettevõtetele.

Mis heidutab ELi kodanikke kõige rohkem? 2008. aasta kevadel korraldatud arvamusküsitluse tulemused (%)



Inimeste kahe peamise probleemi põhjal

Allikas: Eurobaromeeter.

Uurimistegevus toetab majanduskasvu ja töökohtade loomist





Nüüdisaegse maailma väljakutsed

Modernsete ühiskondade aluseks on teadmised – eelkõige arenenud majanduste puhul, mis peavad üleilmastunud maailmas toime tulema arenevate majanduste konkurentsiga. Vastus **globaliseerumisele** ei ole mitte proteksionismi uute vormide usaldamine, vaid innovatsioon. Sama kehtib ka teiste nüüdisaegse maailma suurte väljakutsete kohta: **vananev elanikkond** ja **keskkonnakaitse**, eriti kliimamuutus.

Me õpime, töötame ja elame kauem ning toome siia ilma üha vähem lapsi. See muudab meie ühiskonna loomust ja vajadusi ning nõuab uut mõttelaadi. Inimesi on vaja julgustada kauem tööl käima – vanemaks

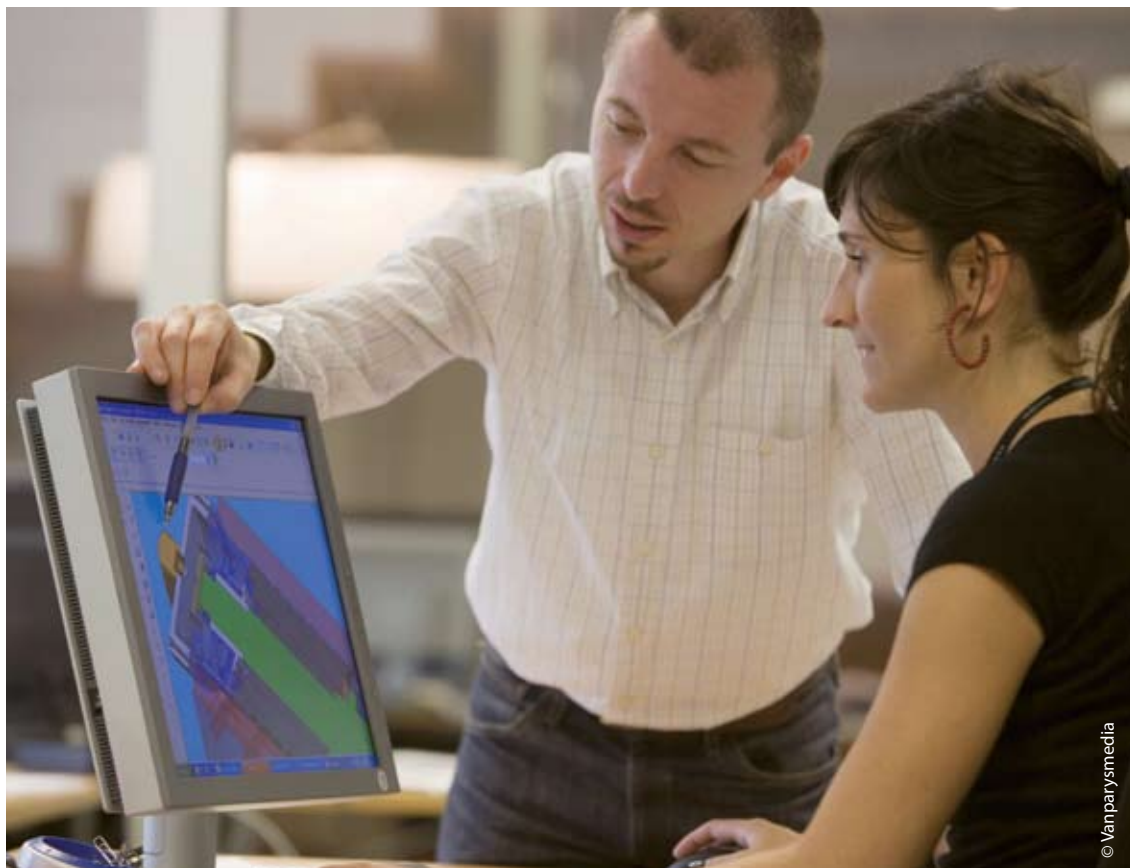
saades ka osalise tööajaga – elukestva õppe võimaluste abil. See toob kasu nii inimestele endile kui ka ühiskonnale ning lisab majandusele dünaamilisust ja maksutulu. Viimast on vaja tänapäevaste sotsiaalhoolekandesüsteemide toimimiseks, sealhulgas selleks, et pensioneid jätkuks kõigile vajajatele.

Teine suur väljakutse on kliimamuutus, millega kaasneb keskkonnaseisundi halvenemine ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemine. Praegusel ajal tarbime Maa ressursse sellise kiirusega, mis ei ole säästev.

ELi tööhõive- ja majanduskasvustrateegias pakutakse nimetatud väljakutsete vastuseks uute töökohtade

loomist ja säästvat majanduskasvu, mis tuginevad järgmistele aspektidele:

- teadmised ja innovatsioon;
- ettevõtluspotentsiaali kasutamine;
- inimestesse investeerimine;
- keskkonnasõbralikum majandus.



Arvutipõhine
modelleerimine juhib
nüüdisaegset tootmist

Teadmised ja innovatsioon soodustavad majanduskasvu



EL soovib saada üheks kõige dünaamilisemaks ja teadmispõhisemaks majanduseks maailmas. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb kasutada uusi tehnoloogiaid ja pidada sammu konkurentidega. Teadmiste vaba liikumine on ELis muutunud sama tähtsaks kui kaupade, teenuste, kapitali ja inimeste vaba liikumine, mis on ELi neli põhivabadust.

Väljakutsele vastamine

Teadmiste vaba liikumise väljakutsele vastamiseks on EL otsustanud kasutada igal aastal uurimis- ja arendustegevuseks 3% sisemajanduse kogutoodangust. 2006. aastal oli see näitaja ainult 1,8%, samas kui Ameerika Ühendriikides oli see 2,6% ja Jaapanis 3,3%. Hiinas oli kõnealune näitaja 2005. aastal 1,3%, aga kulutused uurimis- ja arendustegevusele kasvavad selle riigi üldise jõukusega

võrreldes palju kiiremini. Kui see suundumus jätkub, võib Hiina aastakümneni lõpuks EList ette rebunud olla. Liidu liikmesriigid aga kiirendavad sammu, et jõuda 3% eesmärgile. Kõik nad on oma uurimis- ja arendustegevuse kiirendamiseks ning innovatsiooni edendamiseks välja töötanud edasipüüdlilikud strateegiad. Oluliselt on kasvanud riigieelarveliste vahendite kasutamine uurimis- ja arendustegevuse hüvanguks. Samuti tehakse märkimisväärsed jõupingutusi, et innustada maksusoodustuste abil eraettevõtteid ja organisatsioone uurimis- ja arendustegevusse investeerima.

Innovatsioon, mille tulemusel luuakse rohkem teadmispõhiseid töökohti, on konkurentsivõime säilitamise nurgakivi. Innovatsiooni taset mõõdetakse näiteks Interneti lairibaühenduste arvu, oma innovatsioone turule viia püüdvate alustavate et-

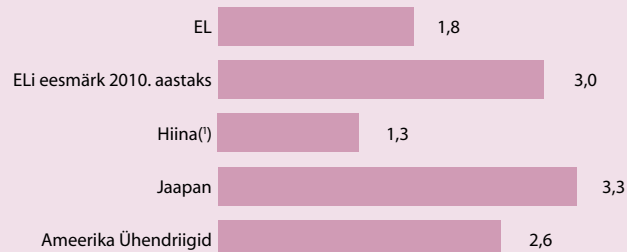
tevõtete jaoks stardiabi olemasolu, kõrgtehnoloogiliste toodete ekspordi, patenditaotluste arvu ning ülikooli- või samaväärse haridusega inimeste arvu põhjal.

ELi eesmärk, et kõigis koolides oleks 2010. aastaks kiire Interneti-ühendus, on vaid üks näide sellest, kuidas liit kõnealuses valdkonnas tegutseb. Kõigis neis valdkondades jääb EL praegu Ameerika Ühendriikidest ja Jaapanist maha, aga vahe väheneb, eelkõige ELi ja USA vahel.

Koolide ühendamine Internetiga on oluline meie konkurentsivõime jaoks tulevikus



Uurimis- ja arendustegevusega seotud kulutused 2006. aastal (% SKTst)



(¹) 2005.

Allikas: Euroopa Ühenduste Statistikaamet.

Väikese rahaga saab teha suuri asju

Kulus vaid veidi rohkem kui 2000 eurot Euroopa Sotsiaalfondi raha, et aidata Eesti tudengitel käivitada ettevõtte, kus olmejätmed töödeldakse ümber „disainerikottideks“ ja omapärasteks rahataskuteks. Täna saab ettevõtte toodang ka Portugalist ning seda müüakse Soomes ja samuti Madalmaades.

Ettevõtte peakorter asub Tartus, Eesti suuruselt teises linnas, kus ettevõtte asutaja Reigo Ginter oli kunstiüliõpilane. Toorainena kasutatakse piima-, mahla- ja kohvipakendeid ning vanu plakateid plankaedadelt ja kuulutustahvlitelt. Iga toode on näide linnakunstist ja ettevõtte kinnituse kohaselt on nad kõik kordumatud.

„Meie tööd võib ära tunda rikkalike värvide, triipude, tähtede, numbrite ja kehaosade kujutiste järgi – kõige selle järgi, mis on tajutav, või õigemini küll arusaamatu teatud pööratud viisil. Just see meid tööle panebki,“ ütleb Ginter. „Samal päeval, kui teeme oma esimese tavalise ja igava koti, lõpetame ka oma tegevuse.“

Tänu sellele projektile ei visata rohkem kui kolmekümnes Eesti ja Portugali kohvikus enam tühje kohvipakendeid ära, vaid nendest saavad ainulaadsed rahataskud. „See, et Kohvitüdruküü-nimelises rahakotis säilib värskendav kohvilõhn pikka aega, kandudes ka rahale ja dokumentidele, lisab sellele vaid võlu,“ arvab Ginter.

Laborist turule

Euroopal tuleb need vahed ületada ning samal ajal tõsta võimet kanda laborite uurimistulemusi üle müüdavatesse toodetesse. See on peamine põhjus, miks EL kulutab aastatel 2007–2013 teadusuuringutele üle 50 miljardi euro, seda lisaks summadele, mis ELi liikmesriigid ise kulutavad. Raha läheb projektidele, milles mitme liikmesriigi teadurid teevad koostööd eri valdkondades: nanotehnoloogiast lennundus- ja kosmosetehnoloogiani.

Uus, 2008. aastal tegevust alustanud Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut tugedab veelgi sidet teaduse, kõrghariduse ja innovatsiooni vahel. Instituut innustab võrgustike loomist, mis suudaksid muuta innovatiivsed ideed töövõimalusteks sellistes valdkondades nagu kliimamuutus, taastuvenergia ning side- ja infotehnoloogia järgmine põlvkond.



Konkurentsivõimelised ettevõtted loovad uusi töökohti

Ettevõtted on märkimisväärset kasu saanud ELi ühtsest turust, kus puuduvad kaupade liikumist takistavad sisepiirid. Karmima konkurentsi tingimustes teevad ettevõtted uuendusi ja alandavad hindu. Siis suudavad nad paremini konkureerida teistes riikides valmistatud toodetega nii ELi turul kui ka turgudel mujal maailmas. Arvatakse, et ühtse turuta oleks aastatel 1996–2006 loomata jäänud hinnanguliselt tervelt 2,75 miljonit töökohta.

Sellegipoolest toimib ühtne turg paremini kaupade kui teenuste

osas ning mõnikord rikutakse turgude avamise eeskirju. Samuti on valdkondi, eelkõige teenuse- ja finantsturgudel, kus ei ole kaubandustöket kaotamise osas veel kokku lepitud.

Bürokraatia vähendamine

Peale eelmainitu on kehtivad eeskirjad mõnikord ebavajalikult keerulised. Euroopa Komisjonil on pooleli ambitsioonikas programm, mille eesmärk on vähendada

aastatel 2007–2012 ELi eeskirjadest tulenevat ettevõtlusbürokraatiat 25% ulatuses. Sellega vähendatakse ka kulusid.

Ühtne turg ei tähenda aga vaid kaupade ja teenuste füüsilist voogu. See tähendab ka sellele voole konkurentsivõimelise infrastruktuuri tagamist: vaba energiaturg, kus tarbijad saavad valida eri pakkujate vahel, odavamad sidevahendid ning ühtsed maantee- ja raudteevõrgud, mis ühendavad ELi kaugemaidki nurki.



ELi rahalised vahendid ei ole vaid tootva tööstuse töökohtade jaoks

Kasu õiglane jaotamine

Üle 40% ELi eelarvest läheb otse töökohtade loomiseks, jagades kasu õiglaselt kõigi ELi liikmesriikide vahel. Seda tehakse selleks, et vähendada lõhet vähem jõukate ja paremal järjel olevate riikide vahel – nii üksikisiku kui ka piirkondade tasandil. Rahastamiskanaliteks on Euroopa Sotsiaalfond, Euroopa Regionaalarengu Fond ja Ühtekuuluvusfond. Kokku on neis fondides igal aastal kasutamiseks ligi 60 miljardit eurot.

Euroopa Sotsiaalfond on oma rahaga töötajatele ja ettevõtetele toeks muutustega kohanemisel ning aitab parandada töötajate, töötute, naiste ja siserändajate juurdepääsu tööturule, edendada ebasoodsas olukorras olevate rühmade sotsiaalset lõimumist, võidelda diskrimineerimise vastu ja parandada haridussüsteemi. Igal aastal saab tänu fondile koolituse neli miljonit inimest ning kaks miljonit töötut leiab pärast mõnes Euroopa Sotsiaalfondi projektis osalemist endale töökoha. Hinnanguliselt luuakse Euroopa Sotsiaalfondi abil aastatel 2008–2015 peaaegu pool miljonit uut töökohta.

Regionaalarengufond ja Ühtekuuluvusfond keskenduvad ELi neile piirkondadele, kus sissetulek inimese kohta on alla keskmise või kus tööpuudus on eriti suur. Raha läheb ettevõtetele püsivate töökohtade loomiseks ja infrastruktuuriprojektide, eelkõige teadusuuringuid ja innovatsiooni, sidevahendeid, keskkonnasääst-

likkust, energiamajandust ja transporti edendavate projektide rakendamiseks. Toetatakse piirkondlikku ja kohalikku arengut, sh piiriülest koostööd. Neist fondidest suunatakse raha ka paljude üleeuroopaliste võrkude, nagu maantee-, silla- ja raudteevõrkude ning elektri ja gaasi ülekandevõrkude arendamisse, mis on esmatähtsad ELi kaugeimategi nurkade ühenduseks, samuti selge keskkondliku kasuga energia- või transpordiprojektidesse.

Teadusuuringute rolli teadvustamine Bulgaarias

Innovatsioon ja konkurentsivõimeline teadustöö on ELi majanduskasvu ja tööhõivet käsitleva strateegia edu tagamisel olulist tähtsusega. Bulgaaria peab selles valdkonnas paljudele teistele ELi riikidele järele jõudma. Rohkem raha tuleks seal kulutada uuringutele, rohkem tuleks levitada teavet teadusuuringute olulisuse kohta ning julgustada noori teadlasi kasutama mujal ELis pakutavaid võimalusi. Bulgaaria ülikoolid on sel eesmärgil 2005. aastast alates osalenud kahes ELi rahastatavas programmis, mis keskenduvad parema arusaama loomisele teadusuuringute potentsiaalset.

Esimene neist oli REKS – Researchers in European Knowledge Society („Teadustöötajate osa Euroopa teadmispõhises ühiskonnas“). Selle pooleaastase projekti käigus kasutati avaliku ja erasektori teadustöö propageerimiseks konverentse, seminare ja teleprogramme. Teavet pakuti ka olemasolevate ELi programmide kohta, nagu Marie Curie nimeline stipendium, mis võimaldavad õppida teistes riikides.

2007. aastal järgnes REGGAE – Researchers as Guides to Glory of Ancient Europe („Teadurid kui suunanäitajad vana Euroopa hiilguse juurde“). See programm keskendus teadusuuringutele arheoloogias ja ajaloo, edastades kaks selget sõnumit: esiteks, uurimistöö võib olla tore, ja teiseks, Euroopa hoolib oma teaduritest. REGGAE raames korraldati üritusi kaheksas Bulgaaria linnas, sealhulgas noortekonkursid ning muuseumite, ajalooväärtusega paikade ja uuringulaborite juhendatud külastused. Teadurid esinesid ka muusika- ja luulepaladega ning anti välja uudiskiri Homo Sciens.

Eesmärk oli julgustada noori valima teaduskarjääri ning veenda nende vanemaid sellise valiku mõistlikkuses. Keskenduti teadustöötajate igapäevatöö kujutamisele, näidates neid „tavainimestena“, ning ELi panusele hõlbustamiseks teadustöö tegemist teistes riikides. Programmi raames laiendati ERA-MORE – the European Network of Mobility Centres for Researchers (Euroopa teadlaste mobiilsuskeskuste võrgustik, mis hõlmab 200 keskust 32 riigis) – ka Bulgaariasse. Võrgustiku kaudu saavad teistesse riikidesse siirduvad teadurid ja nende pereliikmed kogu sellega seotud vajaliku teabe.

Sihiks on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted

Kui ELi väikeettevõtted ei ole uuenusmeelsed, pidurdub töökohtade loomine ja majanduskasv. Kogu ELis on umbes 23 miljonit väikest ja keskmise suurusega ettevõtet (VKE-d). Neis kokku on kaks kolmandikku ELi töökohtadest.

Nende jaoks on kavandatud konkurentsivõime ja innovatsiooni raamprogramm, mille jaoks on perioodiks 2007–2013 rahastamiseks üle 2 miljardi euro. Programm toetab ettevõtluse arengut, tööstuslikku innovatsiooni ning paremat juurdepääsu finants- ja ettevõtlusteenustele. Samuti aitab programm VKE-d võtta kasutusele uusi info- ja sidetehnoloogiasid, edendab taastuvenergia suuremat kasutamist ja parandab energiatõhusust.

Maapiirkonna isoleeritus kui lahendus, mitte probleem

Drava jõega piirneval alal Ungaris on palju viletsa infrastruktuuri, vähesel majandusaktiivsuse ja kõrge tööpuudusega väikekülasid. Mõnes neist on tööpuuduse tase koguni 50%. Need probleemid kahandavad piirkonna atraktiivsust investorite silmis. Üha enam noori inimesi kolib tööd otsides ära linnadesse ning mahajääjate vaesus vaid kasvab.

Piirkonna peamine väärtus on ilus loodus ning looma- ja linnuliigirikkus. Et piirkond, kus asub ka Doonau-Drava rahvuspark, on senini rikkumata loodusega, oli see ideaalne koht ökoturismi projekti käivitamiseks ELi rahalisel kaasabil. Töökohtade loomine turismivaldkonnas aitab ära hoida väljarännet maapiirkondadest.

„See projekt ei ole lihtsalt investering „tellistesse ja mörti“,“ ütleb projektijuht Klára Hajós. „See tähendab suhete loomist kohalike võimude, ettevõtete ja elanike vahel ning erinevate organisatsioonide eelnevalt üksiküritusteks olnud turismiteenuste müügikatsete ühendamist. Kuid kasuks tuleb see veel laiemaltki. Me parandame ka kohalike elanike elukvaliteeti ja kaitseme bioloogilist mitmekesisust.“

Projekti raames on raha kulutatud supelranna, sukeldumiskeskuse, vaatetornide, linnupargi, turismiinfokeskuste ja näitusepindade loomiseks. Samadest vahenditest on toetatud hariduskeskust, matkaradade ehitamist ja juurdepääsu hõlbustavaid meetmeid. Samas on püütud ette näha ja ohjata kasvavast turistide hulgast tulenevat ökoloogilist mõju.



Investeeringud inimestesse

Tööl peab kõigi jaoks ruumi olema



Tähtis on luua ka rohkem ja paremaid töökohti, mis on suuresti teadmispõhised ja pakuvad enam rahuldust. See toob aga kasu ka ühiskonnale. Esiteks, mida rohkem töötajaid, seda vähem inimesi jääb majandusarengu tõttu kõrvale. Teiseks, mida rohkem teadmisi on töö jaoks vaja, seda suurem on iga inimese töö väärtus – seda nimetavad majandusteadlased tootlikkuseks.

Kui töötavaid inimesi on palju ja tehakse kõrge lisaväärtusega tööd, säilib ka konkurentsivõime ja tekib piisavalt tulu, et pidada ülal sotsiaaltoetussüsteemi ja maksta välja pensione, millega me tänapäeval harjunud oleme.

Loomulikult ei ole paremate töökohtade loomisel mõtet, kui neid ei täida töötaja, kel oleks asjakohane haridus ja kogemused. ELi liikmesriigid teevad koostööd selle nimel, et nende tööhõive- ja hariduspoliitika välistaks sellised juhused. Riigid on kokku leppinud tööhõive ja hariduse konkreetsetes eesmärkides. Üks näide on eesmärk, et kuni 2010. aastani pakutakse igale töötuks jäänud

noorele nelja kuu jooksul töökohta, väljaõpet, koolitust või mõnda muud võimalust. Veel üks eesmärk on vähendada ELis kooli poolelijätajate keskmist määra, mis ei tohiks ületada 10%.

Ühised eesmärgid on piisavalt paindlikud, et kõik liikmesriigid saaksid neid oma tingimustele kohandada. Teadmine, et Euroopa Komisjon ja teised liikmesriigid jälgivad nende edusamme, hoiab neid aga õigel kursil.

Selline korraldus pakub riikidele lihtsat juurdepääsu üksteise parimale

tavale. Eriti väärtuslik on see olukorras, kui otsitakse häid viise noorte, naiste, eakate, puuetega inimeste, seaduslike sissetulekute ja vähemuste lõimimiseks tööturule.

Otsustav on elukestev õpe

Teadmispõhises majanduses töötamiseks vajalikud oskused ei ole muutumatud. Oluline on, et rahval oleks võimalus elukestvaks õppeks. ELi elukesteva õppe programm toetab elukestvat õpet alates koolidest

Mitmekesisus kui eelis

„Ühendatud mitmekesisuses“ on ELi moto, mis rõhutab, et mitmekesisust tunnustades on meil rohkem võita kui seda tõrjudes. See võiks olla motoks ka mitmele liikmesriigile, näiteks Portugalile, kus sissetulekute osa elanikkonnas on suur ja kasvab jõudsalt. Pärit on sissetulekud Brasiiliast, endistest Portugali kolooniast Aafrikas, Ida-Euroopa riikidest ja erinevatest romide kogukondadest.

ELi rahastatud projekti „Diver Cidade“ toimeala hõlmas Lissaboni ja selle ümbruse madala sissetulekuga kogukondi. Projekti eesmärk oli eelarvamuste ületamine ning nende kogukondade vajadustele positiivse reaktsiooni loomine, samuti nende liikmetele võrdsete võimaluste kindlustamine tööturul.

Programm oli kahteline. Ühelt poolt keskenduti etniliste vähemuste esindajatele ja sissetulekutele, et tagada nende õigused nii kogukondade kui üksikisikutena. Programm süvendas nende sotsiaalseid ja töökohal vajalikke oskusi. Teisalt töötati potentsiaalsete töötajate ja avaliku sektori asutustega, et sissetulekute, nende järeltulijate ja romi naiste staatust tõsta, pakkudes koolitust diskrimineerimise vastaste tavade ja kultuuridevaheliste erinevuste valdkonnas.

Rollimängud osutusid sõnumi edastamisel väga edukaks. Arusaam ja respekt kasvasid, kui mängiti läbi näiteks selliseid olukordi, kus naabrite vahel puhkeb tüli, kuna üks pere on väidetavalt liiga lärmakas, või tekib vaidlus kohaliku omavalitsuse teenuste valdkonna nõustaja ja kohaliku elaniku vahel, kes ei ole rahul teenuse kvaliteedi või saadava nõuandega. „Ma ei uskunud, et meie võimuses on asju muuta,“ ütleb Cipriana Ramos, „aga nüüd näen, et on küll.“ Cipriana teab omast kogemusest, mida tähendab vaesuses elamine ja sellest välja rabelemine kuni tänase projektitööni välja: „Nüüd saan ka teistele romi naistele näidata, et töötamine ei tähenda loobumist mustlaseks olemisest!“

kuni täiskasvanuhariduseni, soodustades piiriüleseid vahetusprogramme, keeleoskuse arendamist ja hea tava vahetamist.

Samuti on ELi liikmesriikide eesmärgiks ühtlustada teatud kraadide või elukutsete jaoks vajalikele täpsetele kvalifikatsioonidele esitatavaid nõudeid. Selle tulemusel saavad igas vanuses tudengid ühildada oma õppeperioode eri riikides, kusjuures nende kvalifikatsiooni tunnustatakse kõikjal, olenemata sellest, kus nad tööle asuvad.

Uute oskuste omandamine ei pruugi olla piisav selleks, et töötada kogu elu ühes ja samas ettevõttes. Tehnoloogiliste muutuste ja globaliseerumise kiire tempo tähendab seda, et kogu aeg tekib uusi arenguid ära kasutatavaid

ettevõtteid, samal ajal kui teised ei suuda sammu pidada ja lõpetavad tegevuse.

Jaluletoomiseks ajutist abi vajav ettevõtte võib toetust saada valitsuselt või ELilt. Kui ettevõtte lähebki pankrotti, saavad seetõttu töötuks jäänud inimesed tihti kasutada ELi rahastatud ümberõppe võimalust. Seda makstakse kas Euroopa Sotsiaalfondist või Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fondist, mis loodi 2007. aastal just nende isikute abistamiseks, kes kaotavad töökoha globaliseerumise tõttu.

Näiteks 2007. aastal sai Saksamaa 12,8 miljonit eurot 3300 töötaja toetamiseks, kes jäid tööst ilma pärast seda, kui Taiwani mobiiltelefoni-tootja BenQ otsustas lõpetada oma

kahe Saksamaa tütarettevõtte rahalise toetamise ja paigutada tootmine ümber peamiselt Kaug-Idasse.

Oluline on paindlikkus

Teadmistepõhises majanduses ja globaliseerunud maailmas tuleb olla paindlik, kui oma teenistuskäigu jooksul tekib võimalus töökohta vahetada. Selle vastuseks on kaitsitud paindlikkuse poliitika.

Kaitstud paindlikkus tähendab proaktiivse tööturupoliitikaga heaoluriigi mudelit. Mudel on tööandjate jaoks paindlike töölevõtmise ja töölt vabastamise eeskirjade ning töövõtjatele kaitset pakkuvate suurte töötuba-iraha summade kogum. See ei tähenda töökohaga seotud ebakindluse suurenemist

Abi globaliseerumisega toimetulekuks

Avatum kaubandus toob üldiselt kasu nii majanduskasvule kui ka tööhõivele, kuid kui ilmuvad ühed töövõimalused, võivad teised kaduda. Konkreetselt selliste olukordadega tegelemiseks loodigi Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond. Fondist saavad ühekordset rahalist toetust töötajad, kes kaotavad oma töökoha muutuste tõttu maailmakaubanduse struktuuris. Malta oli üks esimesi toetust saanud riike.

Raha saab sellest fondist tavaliselt siis, kui kaob 1000 või enam töökohta. Kuna Malta on väike riik, loeti erandolukorraks, kui tekstiili- ja rõivatööstuses kaotati 675 töökohta, sest üks firma kolis kogu oma tegevuse Aiasse ja üks teine firma paigutas teatud osakonnad ümber Põhja-Aafrikasse. See arv oleks samaväärne umbes 170 000 koondatuga Saksamaal, 125 000-ga Ühendkuningriigis ja 115 000-ga Prantsusmaal.

Raha saab globaliseerumisfondist ainult siis, kui koondamised toimuvad vaatamata sellele, et ettevõtte teeb uue olukorraga kohanemiseks suurimaid jõupingutusi. Need kaks Malta firmat olid selliseid jõupingutusi teinud, investeerides nii tootmisvahenditesse kui ka tööjõudu, kuid maailmamajanduse struktuurimuutus oli liiga kiire.

EL andis umbes poole 1,3 miljonit eurost, mille eest Malta valitsus pakkus koondatud töötajatele nõustamist uue töökoha leidmiseks, abi oma ettevõtte asutamiseks ja ümberõpet.

Õppimisvalmidus on tänapäevasel töökohal esmatähtis



näiteks neile inimestele, kes töötavad osalise tööajaga või ajutistel töökohtadel. Pigem luuakse sellega avaram tööhõiveolukord, kus tööalane liikuvus, eriti aga kõrgema palga ja paremate töötingimustega töökohtadele liikumine moodustab osa tavalisest karjäärimudelist.

Ükskõik kui edukas EL töökohtade loomisel ja majanduskasvu edendamisel ka ei ole, leidub alati inimesi, kes vajavad kaitsevõrku – mitte üksnes koolituse ja ümberõppe kaudu, vaid vaesuse vähendamise ja sotsiaaltoetuste abil sotsiaalse eraldatuse vähendamise poliitika kaudu. See on peamiselt ELi liikmesriikide valitsuste ülesanne, kuid ka selles osas jagavad riigid oma eesmärgi ja parimat tava ning kasutavad abiallikana Euroopa Sotsiaalfondi.

Liikuvuse optimaalne kasutamine

Üks ELi saavutusi nii töötajate kui tööandjate jaoks on kõigi kodanike võimalus töötada paljudes erinevates riikides. Kuid esimese sammu astumine selles suunas ei pruugi alati kerge olla. Saksamaal Erfurtis on ELi rahalise abiga loodud Euroopa karjäärikeskus (European Career Centre – ECC). Keskusest saavad selle kõrge tööpuudusega piirkonna noored vajalikku teavet mujal töö leidmise võimaluste kohta.

Keskus teeb tihedat koostööd ka EURESiga (Euroopa tööalase liikuvuse portaal), kuhu on koondatud kõigi ELi liikmesriikide ja ka mõne muu riigi tööhõiveteenused. EURESi käsutuses on nõustajate võrgustik, kelle ülesanne on teavitada ja juhendada töötajaid ja tööandjaid, olles nendega isiklikus kontaktis.

Euroopas on kokku üle 700 EURESi nõustaja. Nende pädevuses on nii riigisisese kui piiriülese liikuvusega seotud praktilised, juriidilised ja haldusalased küsimused. Nõustajad töötavad liikmesriikide tööhõiveametite või mõne muu EURESi partnerorganisatsiooni juures.

Üks keskuse rahulolevaid kliente on öelnud: „Otsisin töövõimalust Iirimaa ja võtsin ühendust Euroopa karjäärikeskusega Erfurtis. Intervjuust oli palju abi. Veidi aja pärast saabusid minu postkasti juba esimesed e-kirjad tööpakkumistega. Samuti anti mulle võimalus osaleda kultuuridevahelisi erinevusi tutvustaval koolitusel, kus sain palju teada Iirimaa ja tema inimestest. Iirimaa oldud aeg on andnud mulle unustamatu kogemuse.“



Keskkonnasõbralikum majandus

Üks suuremaid ohte meie plaanidele on süsihappegaasi ja teiste kasvuhoonegaaside eraldumisest tingitud kliimamuutus. Energiatarbimise ja transpordi heitgaase, mis on kliimamuutuse peamised põhjustajad, ei vähendata piisavalt kiires tempos.

ELi juhid on lubanud piirata heitgaase ning veenda ELi ülemaailmset majanduslikku ja poliitilist positsiooni ära kasutades teisi riike samaga vastama. Liit on seadnud endale väga ranged sihid: vähendada heitgaase, toota rohkem elektrit taastuvenergia baasil ning kasutada bensiini ja gaasi asemel võimaluse korral säästvaid biokütuseid, mis toodetakse toiduks mittekasutatavatest põllukultuuridest.

Säästva kasvu jaoks on esmatähtis peatada kliimamuutus ning laiemalt keskkonnaseisundi halvenemine ja Maa loodusvarade amendumine. Selline majanduskasv

tagab meile ja ka tulevastele põlvkondadele kõrge elukvaliteedi ja suhtelise jõukuse.

Keskkonnasõbralik poliitika aitab kaasa uute töökohtade loomisele ja majanduskasvule

ELi majanduse tähtis ja kiiresti kasvav osa on ökotööstused, mis moodustavad 2,1% SKTst. Nende kasv on 5% aastas, mis on kiirem kui kogu majanduse kasv. ELi ökotööstused hõlmavad saastekontrolli, reoveekäitlust, tahkete jäätmete käitlust, taastuvenergia tootmist ja ringlussevõttu ning annavad täisajaga tööd 3,5 miljonile inimesele. Eriti kiiresti kasvab tuuleenergiaseadmete sektor.

Ökotööstustes tegutsevatel Euroopa ettevõtetel on kogu maailmas tugev positsioon. Hinnanguliselt on ELi käes üks kolmandik ökotööstuste maailmaturust, mille väärtuseks

arvatakse 2010. aastal olevat umbes 500 miljardit eurot.

1999. aastal esitati arvestuslik hinnang, mille kohaselt suureneb ELi loodussõbralike toodete – tööstuslikust kanepist toodetud kangastest tuuleturbiinideni välja – eksport kõige enam 8,5 miljardilt eurolt 1998. aastal 22 miljardile eurole 2010. aastal. See tase saavutati juba 2004. aastal.

Sageli alahinnatakse Euroopa ettevõtete võimet luua ökoloogilisi uuendusi. Tõendid näitavad, et selgete keskkonnavalaste õigusaktidega innustatakse firmasid tooma turule uusi ökototeid ja arendama keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid, mis omakorda aitavad firmadel kulusid vähendada. Kuna vajadus uute uuenduste järele järjest suureneb, toob ELi juhtroll ülemaailmses kliimamuutuse vastases võitluses Euroopa ettevõtetele edaspidigi eeliseid.



© Vanparysmedia

Päikesepaneelide tootmine tuleb kasuks nii kliimale kui ka tööturule



Majanduse ühtlustamine

Uusi töökohti saab luua ja majandus saab kasvada ainult stabiilses keskkonnas, kus kõik ELi liikmesriigid rakendavad sellist majanduspoliitikat, mis ei kahjusta teiste riikide jõupingutusi. Selles on ELi liikmesriigid omavahel kokku leppinud. Samuti on kokku lepitud majanduspoliitika ja tööhõivestrateegiate kokkusobivuses.

Majanduse ühtluse aluseks on majandus- ja rahaliit (EMU). Kuigi

kõik ELi liikmed ei ole veel eurot kasutusele võtnud, on kõik liikmesriigid kokku leppinud ühistes näitajates, mis loovad majandust mõistlikult juhtides kõigi jaoks majandusliku stabiilsuse. Mõistlik juhtimine tähendab võimetekohast majandamist või kui satutaksegi võlgadesse, siis suurtest laenudest hoidumist, et võla tagasimaksed ei hakkaks majandust pidurdama. See hakkaks vastuvõetamatult pitsitama ka

teisi kuluvaldkondi, nagu infrastruktuur, sotsiaalhoolekanne ja töökohtade loomine.

Majandus- ja rahandusministrid kohtuvad korrapäraselt, et veenduda, et ollakse endiselt õigel kursil. Riikidel, kus kehtib euro, on selleks loodud oma foorum – Eurogroup.



Euro aitab hindu kontrolli all hoida

Euro: üks rahaühik, palju võimalusi

Euro on tõenäoliselt ELi kõige käegakatsutavam saavutus. Ühte ja sama rahaühikut kasutab 2009. aastal 16 riiki, mis esindab kahte kolmandikku (üle 350 miljoni inimese) ELi elanikkonnast. Nendeks riikideks on Belgia, Saksamaa, Iirimaa, Kreeka, Hispaania, Prantsusmaa, Itaalia, Küpros, Luksemburg, Malta, Madalmaad, Austria, Portugal, Sloveenia ja Soome. Slovakkia võtab euro kasutusele alates 1. jaanuarist 2009. Taani, Rootsi ja Ühendkuningriigi eurot praegu ei kasuta. ELiga 2004. ja 2007. aastal ühinenud riigid võtavad euro kasutusele siis, kui on selleks valmis.

Kasu

Kõige lihtsamal tasandil toob euro kasu selles mõttes, et enamikus ELi riikides reisimisel ei ole vaja raha vahetada.

Eurosoonis tegutsevatele ettevõtetele tähendab euro kasutamine märkimisväärset kokkuhoidu. Ettevõtteid ei pea ennast kaitsma ootamatute kursimuutuste eest või tasuma välismaksete lisakulusid.

Üksiktarbijatele teeb euro palju lihtsamaks hindade võrdlemise ja teistest riikidest ostmise, eelkõige Interneti teel. Hindade läbipaistvus on kasulik konkurentsile, kuna see hoiab eurosoonis ära hindade langetamise surve.

Eurost on saanud edukas rahvusvaheline valuuta. Turistid, kel eurod taskus, saavad järjest hõlpsamini reisi- da kogu maailmas ning ettevõtted kauplevad eurodega ka neis riikides, kus eurot ei ole ametliku valuutana kasutusele võetud.

Euro on kasulik kaubandusele. Eurot kasutavatest ELi liikmesriikidest on saanud suurim kaubandusjõud maailmas. 2006. aastaks oli nende arvel 13% maailma kaubandusest, mis on veidi enam kui Ameerika Ühendriikidel.

Ühisraha on kaasa toonud majanduskasvu ja uusi töökohti. Samuti on tänu sellele intressimäärad olnud madalaimad ajaloos. Kui vaadata eurosooni majandust tervikuna, siis keskmine inflatsioon on alates 1999. aastast langenud 2,1%-le, võrreldes 9,3%-ga 1970. aastatel ja 7,5%-ga 1980. aastatel.

Euro kaitseb tarbijaid ka mujal maailmas aset leidvate sündmuste sügavama mõju eest, nagu naftahindade järsk tõus. Viimase viie aasta jooksul on naftahind tõusnud dollarites peaaegu viis korda, kuid hinnatõus eurodes ei küüni selle lähedalegi. Sama kehtib ka hiljutise toidukaupade rahvusvahelise hinnatõusu kohta.

Fakte ja arve tööhõive ning majanduskasvu peamiste saavutuste kohta

ELi majanduskasvu ja tööhõive strateegia on mitmel moel andnud oma panuse liidu viimastesse majanduslikesse saavutustesse.

- Eeldatakse, et perioodil 2006–2009 luuakse ELis rohkem kui 10 miljonit töökohta.
- Tööhõive määr on ELis kasvanud 62,5%-lt 2001. aastal 65,4%-le 2007. aastal. Eeldatakse, et 2008. aastal tõuseb see umbes 67%-le.
- Viimastel aastatel on tööpuudus märkimisväärselt vähenenud ja eeldatakse, et 2008. aastal jääb see veidi alla 7%.
- Vaatamata maailmaturul valitsevale segadusele jäi majanduskasv 2007. aastal püsima 2,8% juurde ja 2008. aasta majanduskasvuks loodetakse 2%.
- Järsu nafta, energia ja toidukaupade hinnatõusu tõttu tõuseb inflatsioon 2008. aastal tõenäoliselt umbes 3,6%-le. Eeldatakse, et 2009. aastal langeb see jälle oluliselt madalamale tasemele: Euroopa Keskpanga keskpikaks perioodiks eesmärgiks seatud 2% lähedale.

Madala inflatsiooni raamistik

Majandusliku stabiilsuse peamine tegur on madal inflatsioon. Inflatsioon on madal juhul, kui valitsustel on tasakaalus eelarve ja madal laenukoormus – siis ei pea nad juurde laenama. See vähendab raha hinna ehk intressimäärade tõstmise survet. Madalad intressimäärad kajastavad üldiselt madalat inflatsiooni.

Euroopa Keskpangal kui ELi komertspankade pangal on täita oluline roll inflatsiooni madalana hoidmisel 16 riigis, kus eurot kasutatakse (2009). Keskpank sätestab kursi, millega pangad saavad temalt raha laenata tasemel, mis on määratud nii, et neis riikides püsiks keskmine inflatsioonimäär veidi alla 2%. Teiste ELi liikmesriikide keskpangad kehtestavad oma intressimäärad,

kuid EMU raamistik tähendab, et inflatsioon ei tohiks riigiti kunagi väga suurel määral erineda.

Madala, 2%-lise inflatsioonimäära eesmärk on saavutatud kõigil euroraha kasutamise aastatel, kuid 2008. aastal toimus suurem hinnatõus nafta ja toidu maailmahindade tõusu tõttu.

Euro on kasulik tööhõivele

Alates 1999. aastast, mil euro käibele lasti, on see pidevalt tugevdanud oma usaldusväärsust maailma finantsturul, kus seda alguspäevadel mõnikord eirama ja pelgalt katsetuseks pidama kiputi. Usaldusväärsuse kasv on aidanud ka ettevõtteid, sest nüüd saavad nad kogu maailmas äri ajada eurodes. Samuti on euro olnud kasulik tööhõivele ja

majanduskasvule: alates 1999. aastast on eurotsoonis (eurot kasutavates ELi liikmesriikides) loodud umbes 16 miljonit uut töökohta.

Tulevikuväljavaated

Viimastel aastatel on EL uute töökohtade loomisel märkimisväärselt edu saavutanud, seda tänu Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide valitsuste vahelisele tööturu struktuurireforme edendavale partnerlusele ning majanduskasvu ja konkurentsivõime edendavale poliitikale. Käesoleva aastakümneni alguses tundus, et tööga hõivatud inimeste määr jääb püsima 63% juurde, samas kui 2010. aastaks oli eesmärgiks seatud 70%. Sellegipoolest on viimastel aastatel edu saavutatud ja tööhõive määr on tõusnud umbes 66%-le.

Ainuüksi aastatel 2006–2007 loodi ELis umbes 7,5 miljonit töökohta. Tööpuudus on langenud viimase paarikümne aasta madalaimale tasemele ning tööturg on muutunud majanduslanguste suhtes vastupidavamaks, töökohtade arv seejuures tegelikult pidevalt kasvab.

ELi majanduskasvu ja tööhõive strateegia ei saa aga kogu au endale võtta. ELi liikmesriigid oleksid võinud algatada igasuguseid reforme. Ometi näitavad tõendid, et kooskõlastatud lähenemisel on olnud tähtis osakaal.



Euro on ettevõtlusele toonud käegakatsutavat tulu



LISALUGEMIST

ELi majanduspoliitika:

ec.europa.eu/economy_finance

Kuidas euro meile kõigile kasulik on:

ec.europa.eu/economy_finance/publications/publication9869_et.pdf

Kümme aastat eurot – kümme edulugu:

ec.europa.eu/economy_finance/emu10/successes/index_et.htm

ELi tööhõive- ja sotsiaalpoliitika:

ec.europa.eu/social

ELiga saab ühendust võtta

INTERNETIS



Teave on kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil:
europa.eu

ISIKLIKULT KOHALE MINNES



Üle kogu Euroopa on sadu kohalikke ELi teabekeskusi. Lähima keskuse aadressi leiata veebilehelt:
europedirect.europa.eu

TELEFONI VÕI ELEKTRONPOSTI TEEL



Europe Direct on teenus, mis aitab leida vastuseid Euroopa Liiduga seonduvatele küsimustele. Kontakteeruda on võimalik tasuta telefoniliinil **00 800 6 7 8 9 10 11** (telefoniautomaadist väljaspool ELi helistades +322 2999696) või saata elektronkiri aadressilt **europedirect.europa.eu**

LOE EUROOPA KOHTA



ELi kohta käivad trükised saadaval vaid hiireklõpsu abil EU Bookshopi veebilehel:
bookshop.europa.eu

EESTIKEELSET TEAVET JA VÄLJAANDEID EUROOPA LIIDU KOHTA LEIATE:

■ Euroopa Komisjoni Esindus Eestis

Rävala 4, Euroopa Liidu maja
10143 Tallinn
Tel: +372 6264400
Faks: +372 6264401
E-post: COM-REP-TLL@ec.europa.eu
www.euroopaliiit.ee

■ Euroopa Parlamendi Infobüroo Eestis

Rävala 4, Euroopa Liidu maja
10143 Tallinn
Tel: +372 6306969
Faks: +372 6306968
E-post: eptallinn@europarl.europa.eu
www.europarl.ee/

■ Rahvusraamatukogu Euroopa Liidu infokeskus

Tõnismägi 2
15189 Tallinn
Tel: +372 6307330
Faks: +372 6451997
E-post: elik@nlib.ee

■ Eurotelefon

Tel: 0 800 3330
E-post: info@eurotelefon.ee

■ Tartu Ülikooli Raamatukogu eurodokumentatsiooni keskus

W. Struve 1
50091 Tartu
Tel: +372 7375780
E-post: paring@utlib.ee
www.euroinfo.ee/

■ Audentese Ülikooli eurodokumentatsiooni keskus

Tondi 84
11316 Tallinn
Tel: +372 6996596
Faks: +372 6996600
E-post: ylikool@audentes.ee

■ Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja euroinfo keskus

Toom-Kooli 17
10130 Tallinn
Tel: +372 6448079
Faks: +372 6460245
E-post: einfo@koda.ee
www.koda.ee/euroinfokeskus/

EUROPE DIRECTI EESTI INFOPUNKTIDE KONTAKTANDMED:

■ Tallinna infopunkt

Eesti Rahvusraamatukogu
Tõnismägi 2
15189 Tallinn
Tel: +372 6307466
Faks: +372 6451997
E-post: edir@nlib.ee
elik.nlib.ee/europedirect

■ Lõuna-Eesti infopunkt

Tartu Ülikooli raamatukogu
W. Struve 1
50091 Tartu
Tel: +372 7375725
Faks: +372 7375725
E-post: edir@euroinfo.ee
www.euroinfo.ee/ed

■ Kesk-Eesti infopunkt Paides

Järva maavalitsus
Rüütli 25
72713 Paide
Tel: +372 3859662
Faks: +372 3850519
E-post: edir@jarvamv.ee
www.jarvamv.ee

■ Pärnumaa infopunkt

Pärnu maavalitsus
Akadeemia 2
80088 Pärnu
Tel: +372 4479739
Faks: +372 4479735
E-post: edir@parnumaa.ee
www.mv.parnu.ee/

Euroopa Komisjoni ning Euroopa Parlamendi esindused ja bürood on kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides. Euroopa Komisjoni delegatsioonid asuvad üle maailma.



Arenev Euroopa

Tööhõive ja majanduskasv Euroopa Liidus

Teeviidad säästva tuleviku suunas

Majanduskasv ja töökohtade loomine on olulised meie eluviisi ja elatus- taseme tagamisel. Selleks et tulla toime selliste väljakutsetega nagu globaliseerumine, vananev elanikkond ja kliimamuutus, on ELi juhid leppinud kokku laiaulatuslikus majandus- ja tööhõivestrategieas ning kasu õiglas- ses jaotamises kõigi ELi liikmesriikide ja ühiskonnarühmade vahel. ELi majandus- ja tööhõivestrategia hakkab vilja kandma. Uute töökohtade loomise huvides praegu ja tulevikus kasutab strateegia ELi teadmiste ja innovatsiooni potentsiaali, muudab ideed konkurentsivõimelisteks ettevõtlusvõimalusteks, investeerib inimestesse ning loob keskkonnasõbralikuma majanduse.

